

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАЦІЙНИХ І ПРИКЛАДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

О. М. Чальцева, К. А. Швець

**ПРИКЛАДНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ АНАЛІЗ І ПОЛІТИЧНЕ
ПРОГНОЗУВАННЯ. АНАЛІТИЧНІ ПРОДУКТИ ТА ПРОЄКТИ**

Методичні рекомендації для здобувачів
ОС «Магістр» спеціальності 061 Журналістика

Вінниця
2023

УДК 32-047.44:070](072)

П 759

*Затверджено вченою радою факультету інформаційних і прикладних технологій Донецького національного університету імені Василя Стуса
(протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.)*

Укладачі:

Чальцева Олена Михайлівна – д-р політ. наук, професор, професор, в. о. завідувача кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса;

Швець Катерина Андріївна – асистент кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Рецензенти:

Окуньовська Юля Вікторівна – кандидат політ. наук, доцент кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса;

Тетяна Нескородєва Василівна – канд. техн. наук, доцент зав. кафедри інформаційних технологій Донецького національного університету імені Василя Стуса.

П 759 Прикладний політичний аналіз і політичне прогнозування. Аналітичні продукти та проекти: методичні рекомендації для здобувачів ОС «Магістр» спеціальності 061 Журналістика» / уклад. О. М. Чальцева, К. А. Швець. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. 28 с.

Методичні рекомендації з дисципліни «Прикладний політичний аналіз і політичне прогнозування. Аналітичні продукти та проекти» для здобувачів ОС «Магістр» спеціальності 061 Журналістика включають програму курсу, яка дає змогу розкрити специфіку, значення й сутність кожної теми; плани семінарських занять, тематику контрольних робіт, рефератів, есе та доповідей, зміст тестових, творчих та практичних завдань, які можуть бути використані для написання модульних контрольних робіт; списки рекомендованої літератури, які можуть бути використані для підготовки до семінарів, заліків, іспитів і написання рефератів, наукових доповідей, статей і контрольних робіт.

УДК 32-047.44:070](072)

© Чальцева О. М., Швець К. А., 2023

© ДонНУ імені Василя Стуса, 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	4
РОЗДІЛ 1. Програма навчальної дисципліни.....	7
РОЗДІЛ 2. Методи і форми контролю, критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.....	18
Питання до заліку / іспиту.....	24
Список рекомендованої літератури.....	25

ВСТУП

Методичні рекомендації з дисципліни *Прикладний політичний аналіз і політичне прогнозування. Аналітичні продукти і проекти* складені відповідно до освітньої програми «Політична журналістика» спеціальності 061 Журналістика підготовки ОС «Магістр» галузі знань 06 Журналістика, формують інтегральні, загальні і фахові компетентності та програмні результати навчання, якими оволодіють здобувачі вищої освіти.

Мета навчальної дисципліни передбачає засвоєння основних методів, методик та методологічного інструментарію політичного аналізу, математичного моделювання та політичного прогнозування, формування базових навичок аналітичної, експертної, консалтингової діяльності.

Навчальна дисципліна формує міждисциплінарні взаємозв'язки з іншими дисциплінами, як-от: «Методи і техніка політологічних досліджень», «Політична квантифікація», «Прикладна соціологія», «Технології політичного процесу» та ін.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування і розвиток у здобувачів вищої освіти таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання в предметній сфері політології та застосовувати ключові теорії і методи політичних досліджень та аналізу політики у експертно-аналітичній, політико-організаційній, консультаційній, викладацькій і громадській сфері практичної професійної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність планувати час та управляти ним.
- ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.
- ЗК09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові компетентності (СК):

- СК01. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з теорії та історії журналістики, новітні технологічні досягнення для розв'язання задач дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері журналістики.
- СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.
- СК03. Здатність приймати ефективні рішення у сфері журналістики.

- СК04. Здатність управляти робочими або навчальними процесами у сфері журналістики, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

- СК05. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з питань журналістики, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

- СК06. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі журналістики у широких та/або мультидисциплінарних контекстах, за умов неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

- СК-08. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

- СК-09. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

Програмні результати навчання (ПРН):

- РН02. Аналізувати та оцінювати потенційний вплив розвитку технологій на сучасний стан та розвиток журналістики.

- РН03. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

- РН04. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійної діяльності, результатів досліджень та інновацій, пошуку та аналізу відповідної інформації.

- РН06. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

- РН07. Дискутувати зі складних комунікаційних проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

- РН09. Проводити порівняльний аналіз законодавчої бази та діяльності окремих медіаінституцій України та країн Європейського Союзу.

- РН11. Брати продуктивну участь у розробленні проєктів документів, що регламентують діяльність в усіх сферах журналістики, обґрунтовувати суспільну потребу в їх прийнятті, прогнозувати результати їх впливу на суспільство.

- РН-14. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі

знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.

- РН-15. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

РОЗДІЛ 1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

ПОЛІТИЧНИЙ АНАЛІЗ І ПОЛІТИЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ЯК ПРИКЛАДНА ДИСЦИПЛІНА ТА ЯК НАПРЯМ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

ОСНОВНІ МЕТОДИ ТА МЕТОДИКИ
ПРИКЛАДНОГО ПОЛІТИЧНОГО АНАЛІЗУ

*Тема 1. Становлення і розвиток політичного аналізу й політичного прогнозування як прикладної дисципліни. Розбіжність Policy science & Political sciences
Гіпотези у прикладних дослідженнях*

Місце навчальної дисципліни в системі підготовки політологів. Особливості організації навчального процесу та рейтингова система оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни «Політичний аналіз та прогнозування». Огляд рекомендованої літератури до вивчення навчальної дисципліни «Прикладний політичний аналіз та політичне прогнозування».

Етапи становлення та розвитку політичної аналітики: «сакрально-ритуалістичний» (первісне суспільство, ранні рабовласницькі держави), «сократівський» (грецька демократія); «бюрократичний» (до середини ХХ ст.); «інституціональний» (з середини ХХ ст.). Особливості процесу інституціоналізації політичної аналітики в США. «Аналіцентристський рух» (analycentric movement) і «політико-управлінський рух» (policy movement). Перетворення політичного аналізу на особливу професійну сферу. Професійна періодика: «Policy Sciences», «Policy Studies Journal», «Policy Studies Review», «Journal of Policy Analysis and Management» та ін. Професійні асоціації аналітиків: Організація політико-управлінських досліджень (Policy Studies Organization), Асоціація політичного аналізу й менеджменту (Association of Public Policy Analysis and Management) та ін. Чинники неоднорідності процесу інституціоналізації політичного аналізу в Західній Європі (за Х. Воллманом): рівень «попиту» з боку уряду на аналітичну продукцію; історично сформовані в органах державного управління організаційні моделі й регламенти; погляди й настанови політичної еліти; здатність і готовність співтовариства вчених-суспільствознавців включитися в аналітичну роботу. Труднощі становлення політичної аналітики на пострадянському просторі. Policy science & Political sciences. Критерії розмежування фундаментальних і прикладних досліджень у політичній науці (особливості Political science & Policy sciences). Структура та особливості прикладних досліджень, роль гіпотез у них.

Тема 2. Прикладний політичний аналіз (ППА) як професійна діяльність. Замовники та виконавці ППА. Статусно-рольові функції аналітика

Сутність і особливості політичної аналітики як прикладної галузі політичної науки. Політичний аналіз як особлива галузь політичної науки. Прикладні субдисципліни політичної науки: прийняття рішень (policy making), формування й реалізація політичних проєктів (policy management), розв'язання й урегулювання політичних конфліктів, ведення переговорів (conflict management), політичний аналіз (policy analysis). Політичний аналіз як єдина дослідницька основа всіх прикладних субдисциплін (широке значення). Політичний аналіз як прикладна дисципліна, що формулює основні вимоги вивчення конкретних проблем, пошуку їх найбільш прийнятних рішень та визначення необхідних для цього технологічних засобів і прийомів діяльності (вузьке значення). Сфери політичного аналізу: polity, politics, policy. Фундаментальний рівень політичного аналізу (аналіз політики як polity – politological analysis). Метаприкладний рівень політичного аналізу (аналіз політики як politics – political analysis). Прикладний політичний аналіз (аналіз політики як policy – policy analysis). Структурні особливості політичного аналізу: орієнтація на замовника; прикладна орієнтація; орієнтація на вирішення актуальних завдань у контексті процесу прийняття політичних рішень.

Прикладні дослідження політики і прикладні політичні дослідження. Предметна область і основні функції прикладного політичного аналізу. Поняття «прикладний політичний аналіз» (ППА). Типи й основні елементи ППА. Роль прикладного аналізу і «мозкових трестів» у практичній політиці. Основні дослідницькі напрями в області прикладного політичного аналізу: діагностика і прогноз розвитку ситуацій і функціонування інститутів. Прикладний політичний аналіз – «наука», «мистецтво» і «ремесло». Політична аналітика як професійна діяльність. Замовники й виконавці прикладного політичного аналізу (ППА): їх основні категорії. Статусно-рольові функції аналітика, консультанта, радника, помічника в політичному полі. Споживачі політичного аналізу: безпосередні, опосередковані. Безпосередні споживачі: замовник, адресат. Опосередковані споживачі: суспільство, ЗМІ. Політичні експерти як продуценти політичного аналізу. Типи продуцентів політичного аналізу: за складом – одноосібні та групові; за належністю – державні і недержавні (утворені різними суб'єктами політичної системи та незалежні) або змішані; за часом дії – постійні й тимчасові; за масштабами й орієнтацією діяльності – загальнополітичні та галузеві; регіональні, загальнодержавні, міжнародні, всесвітні. Поведінкові типи репрезентантів інформаційного продукту політичного аналізу: політичний спікер; політичний оглядач; політичний консультант. Відмінності між консультантами-професіоналами і непрофесіоналами. Класифікація експертних корпорацій за П. Діксоном, за Л. Палом, за Д. Веймером та А. Вайнінгом, за А. С. Макаричевим, за К. В. Симоновим. Типи недержавних аналітичних центрів: «мозкові трести» (brain trusts), «фабрики думок» (think tanks).

Тема 3. Прикладний політичний аналіз інформаційних джерел у політичному полі. Інформаційно-аналітичний продукт і ППА

Інформаційно-аналітичне поле політики. Інформаційні джерела як дзеркало політичної реальності та результат прикладної діяльності аналітиків. Типи інформаційних джерел (за Р. Мангеймом і Д. Ричем).

Поняття інформаційно-аналітичного продукту. Види інформаційно-аналітичних документів: довідка, аналітична записка, оглядова записка, рекомендації, програма. Складники програми: системний опис проблем, властивий об'єкту програмування, їх класифікація, визначення ступеня важливості; побудова моделі бажаного майбутнього цього об'єкта на основі вивчення тенденцій розвитку цього об'єкта чи йому подібних; визначення шляхів досягнення майбутнього, необхідних факторів, умов, ресурсів тощо; програмування основних шляхів розв'язання проблем і просування до майбутнього, погоджування їх із наявними ресурсами; визначення напрямів інституціоналізації програми, її інформаційного, фінансового, правового, ідеологічного й організаційного забезпечення, а також способів контролю і моніторингу реалізації та вдосконалювання програми.

Основні принципи складання інформаційно-аналітичного продукту: визначення загальної картини; висновки на першому місці; логічна організація матеріалу; освоєння різних форм документів; використання специфічної мови; простий і виразний опис; ясність думки; самостійне редагування; знання потреб споживача; корисність для споживача. Основні прийоми складання інформаційно-аналітичного продукту. Головні принципи побудови структури аналітичної записки: «одне повідомлення – одне головне судження», «узагальнення включає головні аналітичні положення», «узагальненню передують заголовки», «за обсягом узагальнення складається з одного параграфу», «перевернута піраміда», «кожен параграф починається зі стрижневого твердження», «стрижневе твердження як мініатюрна модель огляду». Визначення відправного пункту для початку аналітичного повідомлення; важливості інформації; мотивів, причин та сили, що впливають на розвиток подій. Структура типового інформаційно-аналітичного продукту (аналітичної записки): початкова пропозиція як констатація синтезу; інші пропозиції як основні пункти кожного розділу; секції як головні розділи теми; параграфи як структурні елементи секції. Принципи побудови секції: обґрунтування формулювання аналізу, ширший погляд на проблему, прогноз, оцінка корисності інформації. Обов'язкові секції: секція з обґрунтування аналізу; секція з розкриття перспективи; секція прогнозів і пропозицій; секція оцінки значення подій.

Збір політичних даних і формування інформаційної бази. Дескриптивний аналіз як опис і систематизація первинних даних про політичні події і ситуації. Методи і методики збору й аналізу політичних даних. Роль інструментів соціальної статистики. Лонгїтюдний моніторинг політичних процесів. Методологічний інструментарій та інформаційна база. Метод «аналізу подій» («івент-аналіз») в

емпіричному вивченні даних соціально-політичної реальності. Складання «ситуаційних списків» індикаторів. Роль соціологічних методів і процедур у політичному аналізі. Методики маркетингу і медіа-аналізу у вивченні політичних процесів. Створення баз політичних даних і експертних систем. Інформаційно-аналітичні системи у прикладних дослідженнях політики. Доцільність використання прикладних методів і методик ППА для аналізу інформаційних джерел. Контент-аналіз вербальних масивів. Структурний і змістовий контенти, їх складники і прикладні можливості. Тенденції та закономірності в інформаційних джерелах політичного поля. Вивчення їх через моніторинг. Моніторинг як групова методика ППА. Структура проведення моніторингу і специфіка створення робочих груп. Оформлення аналітичного документа на підставі проведених методів і методик ППА. Когнітивний рівень аналітики прикладних задач у політичному полі. Когнітивні карти у прикладному політичному аналізі. Когнітивні зв'язки, їх наслідки і роль у прийнятті політичних рішень.

Тема 4. Аналіз конкретної ситуації (АКС). Типи політичних ситуацій та етапи її аналітики

Сутність політичного аналізу конкретної ситуації (АКС). Завдання-мінімум і завдання-максимум аналітики ситуації. Підходи до визначення поняття «політична ситуація»: подієвий; умов діяльності; факторний; міждисциплінарний. Класифікація ситуацій: відповідно до реального життя – реальна, умовна; відповідно до норми – нормальна, девіантна, екстремальна; відповідно до соціального часу – минула, дійсна (актуальна), майбутня; за ступенем складності – проста, складна, надскладна; за характером розвитку – детермінована, вірогідно-стохастична; за ступенем новизни – відома, подібна, невідома; за контрольованістю – контрольована, неконтрольована; за характером дієвої спроможності – сприятлива, вимушена, критична, безвихідна. Політична ситуація як сукупність відносин між інституціональними й персональними суб'єктами політики, що відбивають співвідношення їх інтересів і «співвідношення сил» між ними (М. Хрустальов). Політична ситуація як стан політичної системи й комплекс взаємодій між її суб'єктами в певний період часу (К. В. Симонов).

Проблемно-політична ситуація як об'єкт прикладного дослідження. Локалізація та синхронізація об'єкта ситуаційного аналізу у просторово-часовому континуумі. Визначення проблеми замовника і задачі аналітика в поточній ситуації. Співставлення категорій «політична ситуація» і «політична подія». Види політичних ситуацій. Проблема замовника і задача аналітика в ситуативному контексті; просторово-часовий континуум; правила гри й інституціональні рамки; фактори середовища; актори і їх стратегії; акції та інтеракції; позиції та диспозиції; ресурси і потенціал. Типи загального аналізу політичної ситуації.

Поняття, переваги і недоліки загального аналізу політичної ситуації. Рівні загального аналізу політичної ситуації: вертикальний (поліінституціональний); горизонтальний (груповий). Поняття, переваги і недоліки фрагментарного аналізу політичної ситуації. Рівні фрагментарного аналізу політичної ситуації: моноінституціональний; локальний (децизіоністський). Проблемний і діагностичний ситуаційний аналіз. Структура аналізу політичної ситуації: 1) описовий аналіз, який передбачає моніторинг та опис поточної політичної ситуації, дослідження причин виникнення ситуації або прийнятих раніше рішень та їх наслідків (ретроспективний цикл); 2) перспективний аналіз, який передбачає прогноз наслідків тих чи інших альтернативних рішень у майбутньому (прогностичний підцикл, прескриптивний підцикл – рекомендація прийняти те чи інше рішення); 3) оцінний аналіз, на якому здійснюється оцінювання політики (оцінний цикл).

Основні етапи аналізу політичної ситуації: діагностика ситуації, описовий аналіз політичних подій, вибір адекватних методів дослідження, збирання даних з проблеми, операціоналізація основних понять; вимірювання; формулювання пояснювальних моделей; рекомендації щодо прийняття рішень та доведення рекомендацій до клієнта. Основні етапи прикладного політичного аналізу (за А. Дегтярьовим): побудова моделей; описовий аналіз і моніторинг подій; діагностика; прогнозування; планування і конструювання «дизайну» політичного курсу; програмування та оцінка результатів політичної діяльності.

Тема 5. Політичне призначення SWOT-аналізу та доцільність його використання у вирішенні політичних ситуацій

Стратегічний аналіз і стратегічне управління. Технології та інструменти бізнес-інженерії. Політичний маркетинг і ППА. Етапи розробки політичного маркетингу. Цінність SWOT-аналізу. Міждисциплінарність методики.

Проблема виведення на політичний ринок нового «товару», питання рентабельності «політичного підприємства», доцільність інвестицій у політичний захід. Матриця якісного аналізу – SWOT (Strengths – сили; Weaknesses – слабкості; Opportunities – можливості; Threats – погрози) як підстава для розуміння сутності структурованого поля, в межах якого замовник ППА має приймати рішення, вирішувати прикладні задачі. Випадки, коли використання SWOT-аналізу доцільне й необхідне. Політичні інновації, складні структуровані політичні процеси як об'єкт SWOT-аналізу. Специфіка матриці первинного стратегічного SWOT-аналізу. Матриця кореляційного SWOT-аналізу. Зони матриць та їх якісна кореляція. Параметри кореляції сили й слабкостей, сили й можливостей, сили й погроз; слабкостей і можливостей, слабкостей і погроз; можливостей і погроз. SWOT-аналіз і політичне планування, вибір стратегії й тактик. SWOT-аналіз і політичний прогноз. Електронні бази даних і електронні програми SWOT-аналізу. Практичне відтворення SWOT-аналізу.

Тема 6. Групові методики ППА. Політична експертиза

Групові методи оцінки політичної ситуації. Групові експертні оцінки як напрям оцінювання процесів політики. Класи групових експертних оцінок: очні, заочні. Види очних групових експертних оцінок: психологічні; взаємообмін думками з поставленою проблемою (наради, семінари). Заочні методики експертних оцінок.

«Брейнстормінг» («мозковий штурм») як метод очної експертизи. Етапи «брейнстормінгу»: учасники дискусії пропонують будь-які варіанти рішення; процес продукування рішень. Склад експертної групи в «брейнстормінгу». Роль ведучого брейнстормінгу у згуртуванні експертів та спрямуванні перебігу обговорення.

Синектика як метод очної експертизи. Роль експертів у синектиці політичного аналізу. Види суджень, що використовуються за аналогією (за У. Гордоном): особистісна, пряма, символічна, фантастична.

Метод Дельфі як метод заочної експертизи. Роль спеціальної організаційної групи в експертному опитуванні за методом Дельфі. Цикл опитування за методом Дельфі: розробка першого (другого та ін.) варіанта опитувальника, його заповнення експертами, надання пропозицій, обробка матеріалів організаційною групою. Критерії оцінок пропозицій експертів (за Х. Лінстоном й М. Туроффом): ефективність; здійсненність; ступінь ставлення до вартості проблеми; ступінь довіри до пропозиції. Переваги і недоліки методу Дельфі.

Метод ПАТТЕРН (Planning Assistance Through Technical Relevance Number) як метод заочної експертизи. Етапи методу ПАТТЕРН: написання сценарію, побудова «дерева цілей»; вибір найкращої стратегії. Експертні системи. Соціологічні групові методи аналітики. Методика фокус-групи. Рейтингові політичні дослідження і групові методи аналітики в них. Особливості групових методик проведення рейтингових опитувань.

Стратегічні бесіди як методика групового сценарного моделювання: (1) визначення ключових стратегічних напрямів та/або питань; (2) встановлення ключових факторів ближнього зовнішнього середовища; (3) визначення ключових факторів далекого зовнішнього середовища; (4) ранжування за важливістю і ступенем невизначеності; (5) виявлення логіки кожного сценарію; (6) «очищення» сценаріїв; (7) оцінка стійкості можливих стратегічних рішень; (8) визначення характерних індикаторів.

Змістовий модуль 2

МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЇХ ПОЛІТИЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ (АНАЛІТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО РИНКУ. ДИСКУРСИВНІ ПОЛІТИЧНІ ПРАКТИКИ: КОНСТРУЮВАННЯ Й АНАЛІТИКА)

Тема 7. Методи й методика дослідження політичного ринку. Політичний дизайн

Політичний ринок та методики його дослідження. Політичний ринок: поняття, властивості. Маркетингові дослідження як вивчення ринку та споживчого попиту з метою оптимального досягнення цілей певної діяльності; систематизоване, організоване у відповідності з певною процедурою збирання, узагальнення й аналіз необхідної інформації про стан, чинники впливу та динаміку ринку. Можливості політичних маркетингових досліджень: вивчення діяльності конкурентів; визначення потенційних запитів та очікувань електорату; прояснення ефективності реклами, іміджу політика та його супротивників; виявлення корисності тих чи інших каналів впливу на населення. Класифікація маркетингових досліджень: оцінні; описові; аналітичні. Об'єкти маркетингових досліджень: окремі особи; групи; населення загалом.

Методи маркетингових досліджень: збирання та аналіз статистики; анкетне опитування та інтерв'ю; соціально-психологічне спостереження; тестометрія; створення експериментальних модельних ситуацій.

Цільові (адресні) групи. Типи цільових груп: «розумна громадськість»; «дурна громадськість»; «негромадські групи». Підходи сегментації ринку: географічний (територіально-поселенський); демографічний; соціально-професійний; етнічний; конфесійний; майновий; психографічний; «схований» («тіньовий»); статусний; репутаційний; організаційний (корпоративний); рольовий. Сегментування рекламно-політичного простору як процедура визначення місцезнаходження реальних і потенційних політичних прихильників та суперників. Етапи сегментування політичного простору: політико-географічний; соціально-професійно-демографічний; політико-психологічний. Сутність категорії «політичний дизайн». Аналіз розташування політичних сил. Аналіз ефективності державної влади. Аудит іміджу / брендовий аналіз. Аналіз іміджу політика (політичної сили). Аналіз бренду країни, регіону, міста.

Тема 8. Політичний дискурс: сутність, типи, рівні. Політичний дискурс як продукт фахової діяльності політичних аналітиків і консультантів

Сутність категорії «політичний дискурс». Типи і рівні політичних дискурсів. Теоретико-методологічні засади дослідження політичних дискурсів сучасності.

Семіотика і політична герменевтика як базові методологічні підходи до розуміння дискурсу. Дискурс як методологія у політологічних дослідженнях і як методика прикладного політичного аналізу. Прикладний дискурс-аналіз (PDA) як методика ППА. Політичне консультування. Міждисциплінарність методик і технік формування дискурсу. Політичний дискурс як результат роботи команди аналітиків і консультантів. Вербальні та невербальні компоненти політичних дискурсів. Кінесика, просодика, проксемика, синестетика у створенні політичного дискурсу політика, політичної сили, держави. Теорія кольору та її використання задля формування поміркованого політичного дискурсу. Інтер'єрний дискурс і його місце у процесі формування іміджу політика. Створення команди політика. Офіс політика як складник його дискурсу й перспективності його стратегії. Рекламний дискурс-аналіз. Урахування помилок дискурс-ринку в роботі політичного аналітика, спіч-райтера, фахівців політичного консалтингу і менеджменту. Політичний дискурс як складник стратегії національної безпеки держави. Міжнародні політичні дискурси. Дипломатичні словники. Специфіка окремих політичних дискурсів. Тактичні та стратегічні помилки політичних дискурсів сучасності. Етичні помилки політичного консультування під час створення дискурсів. Мовний дискурс. Підготовка та проведення політичних заходів як елементів цілісного дискурсу політика. Спіч – складник політичного дискурсу. Правила політичного спічу.

Тема 9. Прикладний дискурс-аналіз (PDA) як методика ППА

Моделі політики у постмодерному дискурсі. Прикладний дискурс-аналіз (PDA) як методика ППА, що спрямована виявлення специфіки комунікативно-знакових інтеракцій у політичному полі, та є загальноприйнятими в суспільстві та вміщуються у ланцюжок: «контекст – текст – сенс». Інформаційні джерела політики, що доцільно вивчати за допомогою прикладного дискурс-аналізу.

Типи і рівні політичних дискурсів сучасності. «Дискурс-рамка», «дискурс-твір», мовний дискурс, офіційний, медіа-дискурс. Основні характеристики й принципи аналізу. Рівні дискурсивної політики: дискурс влади, дискурс політичного режиму (курсу, ідеології), розмовний дискурс, дискурс ЗМК, рекламний дискурс.

Специфіка різних типів політичного дискурсу в Україні. Рекламний дискурс та дискурс виборчих кампаній в українській політиці.

Структура, методи, послідовність і аналітична записка в PDA. Аналіз поля (контекст дискурсу); виявлення основного концепту дискурсу (аналіз вербальних та невербальних компонентів дискурсу за допомогою спеціальних методів синестетичного, проксемічного, просодичного, кінетичного, лінгвістичного аналізу); з'ясування сенсу дискурсу (семіотичний аналіз). Аналітична записка в PDA.

Специфіка політичних дискурсів українських політиків. Аналіз промов і політичних подій.

Тема 10. Персональний дискурс: компоненти та їх аналіз. Презентаційний вимір політичного дискурсу: слова-маркери, рольові ярлики, невербальні аспекти, колір та інтер'єр

Презентаційний вимір політичного дискурсу. Самоподача політика. Презентаційність політичного курсу, політичної події, заходу.

Різноманітність і специфічність дискурс-джерел. Політичні графіті і шаржі політиків. Дискурсивна природа знаків і символів політичного поля. Символічність дискурсу.

Вербальні та невербальні компоненти дискурсу. Міждисциплінарність методів їх аналізу. Типові політичні дискурси. Специфіка дискурсу тоталітаризму.

Івент-аналіз у прикладному дискурс-аналізі. Аналіз контексту політичного дискурсу, в якому «презентація дискурсу» має символічний та загальнозрозумілий виміри.

Приклади аналізу розповсюджених компонентів політичного дискурсу: слова-маркери і рольові ярлики у мовному дискурсі, невербальні аспекти (body-language, символічні жести, знакові голосові інтонації на прикладі відеозапису прес-конференції провідного політика України), колір та інтер'єр (робота з фотоматеріалами та відеодокументами).

Тема 11. Основні категорії наукового прогнозування

Теоретичні засади політичного прогнозування. Прогноз як науково обґрунтоване судження про можливі стани певного явища в майбутньому, альтернативні шляхи і терміни їх реалізації. Прогностика як теорія і методологія розроблення прогнозів, дослідження динаміки та перспектив розвитку соціальних процесів, певних явищ людського співіснування. Основні наукові школи політичної прогностики. Прогнозування як процес розробки прогнозних планів, програм, проєктів. Основні моніторингові, аналітично-консультаційні групи макро- і мегарівнів у світі. Електронні програми розробки прогнозів. Міжурядові програми розвитку держав світу у близькому майбутньому (ПРООН). Джерела інформації про майбутнє. Політичне прогнозування як спеціальне наукове дослідження політичних процесів, явищ, подій, внаслідок яких з одних, уже відомих про минуле і сьогодення даних одержують інші дані – уявлення про можливі стани прогнозованих політичних об'єктів. Функції політичного прогнозування: теоретико-пізнавальна; управлінська. Принципи політичного прогнозування: альтернативності; системності; синергетичний; безперервності; верифікації (перевірки).

Сутнісні аспекти прогнозів: гносеологічний, логічний, онтологічний. Типи політичних прогнозів: пошуковий; нормативний; точковий; аналітичний; прогнози-застереження; прогнози-розвідники. Класифікація прогнозів за часовим параметром: оперативний (поточний); короткостроковий; середньостроковий; довгостроковий; віддалений.

Прогностичний аналіз і прогностична діяльність. Методика політичного прогнозування. З'ясування об'єкта, предмета прогнозу, цільового угруповання та прогнозного фону. Вираження об'єкта прогнозу динамічним чи/та еволюційним рядами. Технологія прогностичного аналізу: виявлення в минулому і сьогоденні прецедентів майбутнього, оцінка їх перспективності; визначення тих характеристик об'єкта чи процесу, що виявляються незмінними в соціальному часі; подієвий аналіз об'єкта чи процесу, що припускає з'ясування маси частоти і темпу здійснення подій; побудова трендових моделей розвитку соціальних об'єктів у часі; побудова моделі майбутнього; перевірка й уточнення моделі майбутнього.

Тема 12. Моделювання соціально-політичних процесів. Методи й методики прогнозування соціально-політичних процесів.

Сутність поняття «модель процесу». Принципи наукового моделювання процесів соціально-політичної реальності. Системний і когнітивний аспекти прикладного моделювання в політичних науках. Модель: змістовий та формалізований вигляд. Опис моделей. Моделі життєвого циклу (МЖЦ). Політичні процеси і явища, якісне прогнозування яких можливе за допомогою МЖЦ. Хвильові моделі суспільно-політичних процесів сучасності та їх прогнозування. Синергетичні моделі: їх основні характеристики й доцільність використання у прикладному політичному аналізі і прогнозі. Лінійні та інноваційні тренди як складники вищезначених моделей. Лінійний розвиток політичної ситуації. Інноваційні процеси в суспільстві. Моделі традиційного та модернізаційного соціуму. Моделі перехідних процесів та суспільних криз. Біфуркаційні моменти розвитку, атрактори в їх межах і принципи переходу фаз хаосу та порядку (Г. Хаккен). «Модель збірки». Дисипативні структури Пригожина. Пат-аналіз. Аналіз часових рядів.

Тема 13. Стратегічна аналітика. Сценаріотехніка. Політичне планування. Процес прийняття політичних рішень. Політичні ризики

Теоретичні засади стратегічного аналізу політики. Еволюція змісту поняття «стратегія». Зіставлення військової та політичної стратегії. Стратегія як системний погляд на політику, управління та війну. Предметна сфера стратегічного аналізу політики: минуле – сучасне – майбутнє. Проблемне поле стратегічного політичного аналізу. Методологічні презумпції стратегічного політичного аналізу: принцип невизначеності; принцип біфуркації; принцип дискретності простору і часу. Ланцюгова модель процесу стратегічного планування: місія організації (головна мета) – цілі організації – оцінка та аналіз зовнішнього середовища – дослідження внутрішніх сильних сторін організації – вивчення стратегічних альтернатив – вибір стратегії – реалізація стратегії – оцінка стратегічного плану. Функції стратегічного планування: дослідження інформації, прогнозування, програмування. Стратегічне

планування: процес та результат. Матричний підхід до стратегічного аналізу. Матричні технології стратегічного аналізу: SWOT-аналіз; PEST-аналіз; SNW-аналіз. Методики стратегічного моделювання політичного процесу. Стратегічне моделювання як формалізована інтерпретація політичних дій. Стратегічні сценарії. Сценаріотехніка.

Стратегічність і ефективність сценарного моделювання. Метод аналізу ієрархічних процесів Т. Сааті. Поняття ієрархії. Принципи методу аналізу ієрархічних процесів: декомпозиції; порівняльних суджень; ієрархічної композиції. Аксиоми методу аналізу ієрархічних процесів: співпорядкованості; гомогенності (однорідності); синтезу. Переваги ієрархій: ієрархічне уявлення системи використовується для опису впливу змін пріоритетів на верхніх рівнях на пріоритети елементів нижнього рівня; ієрархії надають більш детальну інформацію про структуру та функції системи на нижніх рівнях і забезпечують розгляд акторів та їх цілей на вищих рівнях; більша ефективність систем, побудованих ієрархічно; стійкість і гнучкість ієрархій. Метод аналізу ієрархічних процесів як спосіб вимірювання об'єктивних і суб'єктивних чинників за допомогою попарних відносних порівнянь та вираховування відповідних пріоритетів шкали відносин.

Метод аналізу системної динаміки Дж. Форрестера. Складники методу аналізу системної динаміки: концепція зворотного зв'язку динамічних взаємодій; методологія комп'ютерної імітації. Вихідні «метаприпущення» Б. Річмонда: причинні фактори діють незалежно; причинний зв'язок є одnobічним; вплив чинників здійснюється миттєво; впливи лінійні. Вихідні системні контрприпущення: дія факторів взаємозалежна; причинний зв'язок діє одночасно як у прямому, так і зворотному напрямках; впливи немиттєві; впливи нелінійні. Стадії моделювання політичних процесів: концептуалізація (теорія об'єкта); вираження залежностей у вигляді формул (математика об'єкта); тестування моделі; реалізація (застосування) моделі. Ключові припущення методу аналізу системної динаміки: будь-яка динамічна поведінка може розвиватися лише коли «поток» ресурсів накопичені у «фондах»; усі «фонди» і «поток» в системі поєднані циклами зворотного зв'язку; цикли зворотного зв'язку в будь-якій системі поєднані в нелінійний спосіб; динамічний процес відображується за допомогою системного мислення. Політичне планування. Процес прийняття політичних рішень. Політичні ризики, їх прогноз і можливості мінімалізації.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ І ФОРМИ КОНТРОЛЮ, КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Обговорення за темою:

«Основні категорії прикладного політичного аналізу»

1. Особливості процесу інституціоналізації політичної аналітики в США. Перетворення політичного аналізу в особливу професійну сферу. Професійні асоціації аналітиків: Організація політико-управлінських досліджень (Policy Studies Organization), Асоціація політичного аналізу й менеджменту (Association of Public Policy Analysis and Management) та ін. Чинники неоднорідності процесу інституціоналізації політичного аналізу в Західній Європі. Труднощі становлення політичної аналітики на пострадянському просторі. Сутність ППА як прикладної дисципліни і фахової діяльності.

2. Інформаційно-аналітичний продукт. Типи аналітичних документів. Структура, вимоги, правила оформлення.

3. Статусно-рольові функції аналітика, консультанта, експерта, радника, помічника, прогнозиста у політичному полі. Споживачі політичного аналізу: безпосередні, опосередковані. Безпосередні споживачі: замовник, адресат. Опосередковані споживачі: суспільство, ЗМІ. Політичні експерти як продуценти політичного аналізу. Типи продуцентів політичного аналізу: за складом – одноосібні та групові; за належністю – державні і недержавні (утворені різними суб'єктами політичної системи та незалежні) або змішані; за часом дії – постійні й тимчасові; за масштабами й орієнтацією діяльності – загальнополітичні та галузеві; регіональні, загальнодержавні, міжнародні, всесвітні. Поведінкові типи репрезентантів інформаційного продукту політичного аналізу: політичний спікер; політичний оглядач; політичний консультант. Відмінності між консультантами-професіоналами і непрофесіоналами. Типи недержавних аналітичних центрів: «мозкові трести» (brain trusts), «фабрики думок» (think tanks).

Критерії оцінювання:

10 б. – Виступ здобувача має логічну структуру, розкриває сутність проблеми, що розглядається, аргументовано представлено проблему.

8 б. – Виступ здобувача має логічну структуру, розкриває сутність проблеми, що розглядається, не наведені приклади сучасних досліджень із теми, яка обрана здобувачем.

6 б. – Виступ здобувача має логічну структуру, розкриває сутність проблеми, що розглядається, не аргументовано представлено проблему.

4 б. – Виступ здобувача має логічну структуру, не повністю розкриває сутність проблеми, що розглядається, не аргументовано представлено проблему.

2 б. – Виступ здобувача має логічну структуру, не повністю розкриває сутність проблеми, що розглядається, аргументовано представлено проблему.

0 б. – Виступ здобувача не має логічної структури, не розкриває сутності проблеми, що розглядається, не аргументовано представлено проблему.

2. Індивідуальна письмова робота

Розробіть максимально широке CV у форматі EUROPASS, Curriculum vitae, CV (з лат. «перебіг життя») за зразком, який розміщений у Microsoft Teams.

Критерії оцінювання:

10 б. – Індивідуальна письмова робота виконана за планом, має логічну структуру, візуалізація відповідає вимогам до презентацій, розкриває сутність проблеми, що розглядається, аргументовано представлено проблему.

8 б. – Індивідуальна письмова робота виконана за планом, має логічну структуру, візуалізація відповідає вимогам, розкриває сутність проблеми, що розглядається, не наведені приклади сучасних досліджень із теми, яка обрана здобувачем.

6 б. – Індивідуальна письмова робота виконана за планом, має логічну структуру, візуалізація не повністю відповідає вимогам, розкриває сутність проблеми, що розглядається, не аргументовано представлено проблему.

4 б. – Індивідуальна письмова робота виконана за планом, має логічну структуру, візуалізація повністю відповідає вимогам, не повністю розкриває сутність проблеми, що розглядається, не аргументовано представлено проблему.

2 б. – Індивідуальна письмова робота виконана за планом, має логічну структуру, візуалізація не відповідає вимогам, не повністю розкриває сутність проблеми, що розглядається, аргументовано представлено проблему.

0 б. – Індивідуальна письмова робота виконана не за планом, не має логічної структури, візуалізація не повністю відповідає вимогам, не розкриває сутності проблеми, що розглядається, не аргументовано представлено проблему. Пропонується доробити індивідуальну письмову роботу.

3. Гіпотеза

Скласти гіпотезу на актуальну для України тему, що містила б 4 змінні, одна з яких антецедентна, інша – та, що втручається. Після формування, гіпотезу слід розібрати за:

- 1) типами змінних;
- 2) типами зв'язку між змінними;
- 3) сферою прикладного політичного аналізу, де вона б могла застосовуватися.

Приклад:

За умов посилення бойових дій в Україні варто очікувати скорочення малого бізнесу, активізацію використання хмарних технологій в освіті, хоча монополісти

ринку (гіпермаркети, постачальники засобів електроенергії тощо) не змінять своїх позицій.

Гіпотеза містить 4 змінні, з яких А («За умов посилення бойових дій в Україні») є антецедентною, а D («Монополісти ринку (гіпермаркети, постачальники засобів електроенергії тощо) не змінять своїх позицій») є такою, що втручається.

Типи змінних і зв'язку між ними:

A–B: A – незалежна (н/з), B – залежна (з) – зв'язок каузальний.

A–C...

A–D...

B–C...

B–D...

C–D...

Сфера використання – прийняття рішення і тактичних кроків щодо виводу нового товару на ринок у період війни.

Критерії оцінювання:

5 б. – Гіпотеза сформульована правильно, відповідає вимогам.

3 б. – У гіпотезі змінні нерівномірні за кількістю можливих індикаторів.

0 б. – Гіпотеза очевидна, не потребує доказів, змінні нерівномірні за кількістю індикаторів.

4. Івент-ланцюг

Побудова івент-ланцюга реалізації **публічної дипломатії України після 24 лютого 2022 р.** (рішень, ініціатив, акцій та інтеракцій) у формі таблиці, де верхній рядок містить дати, а нижній – події. Після таблиці сформулювати аналітичний висновок (до 10 речень), що давав би розуміння вашої думки про темп, характер, послідовність і перспективи нових рішень у сфері публічної дипломатії.

Перша група: культурна, кулінарна, спортивна дипломатія.

Друга група: економічна, експертна дипломатія.

Третя група: цифрова дипломатія.

Критерії оцінювання:

3 б. – Правильно створений івент-ланцюг.

2 б. – Правильно обраний принцип івент-ланцюга.

0 б. – Неправильно обраний принцип і немає фактологічного підтвердження.

5. Контент-аналіз

Зробити контент-аналіз запропонованого текстового масиву за формою, яка розміщена на електронному ресурсі у Microsoft Teams:

Мої любі! Без сумнівів, гряде важке випробування. Хочу наголосити, що саме цей день, безперечно, найчорніший в нашій історії. Монобільшість проголосувала за продаж землі! Красиві слова «слуг», не маю сумніву, ховають страшну аферу. Безумовно, вони обдурюють нас, видаючи це за зміни. «І премудрих немудрі одурять». Але на моє переконання, ось таке рішення – абсолютно зрадницьке. Очевидно, що «повний профан», і ми всі знаємо, про кого я кажу, не може пропонувати обґрунтовані і справедливі рішення. Замість того, щоб порадитись із нами, чого ми хочемо, «нові обличчя» розпродають нашу землю цим зрадливим олігархам! Щодо цього я впевнено хочу заявити, що наша сильна і вольова команда зробить усе можливе, щоб припинити цей безлад і приниження. Незважаючи на все, однозначно, ми будемо боротись до останнього проти цієї зради. Я на сто відсотків певна, ви підтримаєте нас. Усі знають, ми вже доводили, що готові душу й тіло покласти за свободу. А наша земля – це і є свобода. Тож, борімося – поборемо! Варто нагадати їм – «слуги» служать народу, а не знищують його.

Критерії оцінювання:

- визначення лексичних і граматичних категорій – **15 б.**
- визначення забарвленості тексту (позитивна, нейтральна, негативна) – **15 б.**
- вміння визначити спрямування тексту та логіки найпоширенішого взаємозв'язку категорій – **15 б.**
- оформлення – **5 б.**

6. Моніторинг

Розгляньте готовий актуальний приклад моніторингового продукту (моніторингового звіту) і проаналізувати за структурою:

1. Назва, посилання, предмет і об'єкт моніторингу.
2. Виконавець і замовник (припустити, якщо інформація відсутня).
3. Джерела моніторингу.
4. Помилки моніторингу (за наявності).
5. Область використання. Аналітична записка (5–7 речень).

Критерії оцінювання:

10 б. – Моніторинг виконаний за планом, має логічну структуру, візуалізація відповідає вимогам, розкриває сутність проблеми, що розглядається, аргументовано представлено проблему.

8 б. – Моніторинг виконаний за планом, має логічну структуру, візуалізація відповідає вимогам, розкриває сутність проблеми, що розглядається, не наведені приклади сучасних досліджень із теми, яка обрана здобувачем.

6 б. – Моніторинг виконаний за планом, має логічну структуру, візуалізація не повністю відповідає вимогам, розкриває сутність проблеми, що розглядається, не аргументовано представлено проблему.

4 б. – Моніторинг виконаний за планом, має логічну структуру, візуалізація повністю відповідає вимогам, не повністю розкриває сутність проблеми, що розглядається, не аргументовано представлено проблему.

2 б. – Моніторинг виконаний за планом, має логічну структуру, візуалізація не відповідає вимогам, не повністю розкриває сутність проблеми, що розглядається, аргументовано представлено проблему.

0 б. – Моніторинг виконаний не за планом, не має логічної структури, візуалізація не повністю відповідає вимогам, не розкриває сутності проблеми, що розглядається, не аргументовано представлено проблему. Пропонується доробити презентацію.

7. PDA

На основі матеріалів лекції необхідно розробити дискурс-аналіз обраного вами одного відеовиступу представників українського політикуму (за алгоритмом PDA), а також бути готовим до презентації результатів на парі. Термін обрання відео: після 24 лютого 2022 р.

Критерії оцінювання:

5 б. – PDA виконаний за планом, має логічну структуру, візуалізація відповідає вимогам до презентацій, розкриває сутність проблеми, що розглядається.

4 б. – PDA виконаний за планом, має логічну структуру, візуалізація відповідає вимогам, розкриває сутність проблеми, що розглядається, не наведені приклади сучасних досліджень із теми, яка обрана здобувачем.

3 б. – PDA виконаний за планом, має логічну структуру, візуалізація не повністю відповідає вимогам, не повністю розкриває сутність проблеми, що розглядається, не наведені приклади сучасних досліджень, де може бути застосований метод.

2 б. – PDA виконаний за планом, має логічну структуру, візуалізація не відповідає вимогам, не повністю розкриває сутність проблеми, що розглядається, не наведені приклади сучасних досліджень, де може бути застосований метод.

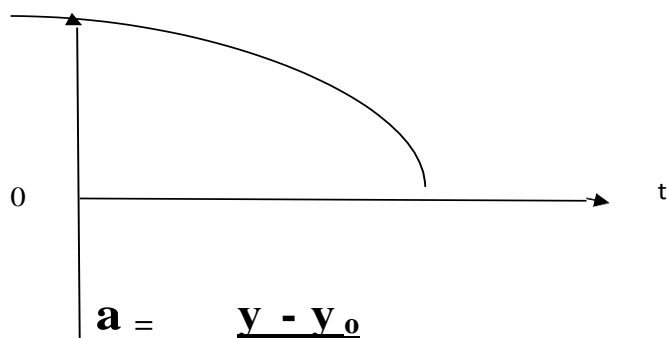
0 б. – PDA виконаний не за планом, не має логічної структури, візуалізація не повністю відповідає вимогам, не розкриває сутності завдання. Пропонується доробити презентацію.

8. Прогнозування

Розробіть задачу з метою прогнозування ймовірного стану предмета, використовуючи динамічний ряд з реальними кількісними показниками.

Зробіть прогноз, використовуючи одну із запропонованих формул, залежно від типу процесу (інноваційного або лінійного).

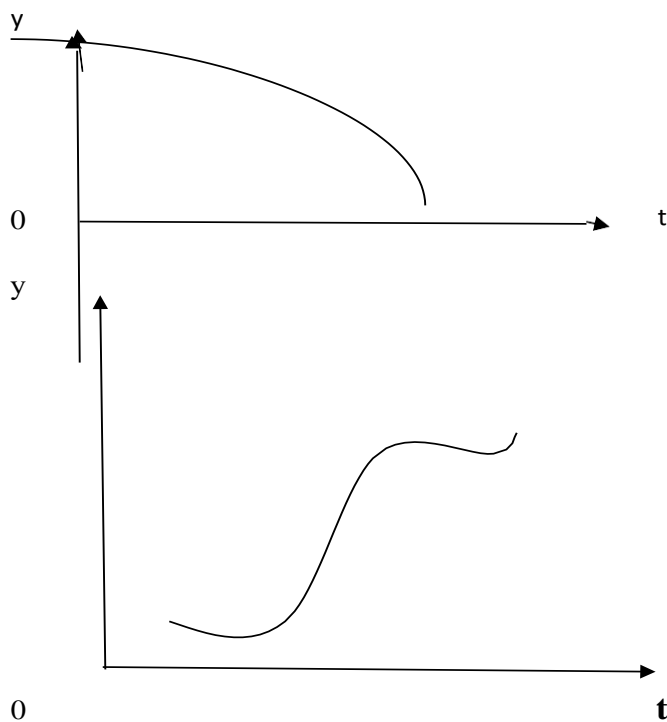
Лінійні процеси та їх прогнозування

$$a = \frac{y - y_0}{t - t_0}$$

$$y = a (t_{\text{прогноз.}} - t_0) + y_0$$

Інноваційні процеси та їх прогнозування

$$a = \frac{y_{t_{\text{ост}}} - y_{t-1}}{y_{t-1}}$$

Критерії оцінювання:

5 б. – Задача сформульована правильно, відповідає вимогам.

0 б. – Задача сформульована неправильно.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ / ІСПИТУ

1. Становлення і розвиток політичного аналізу й політичного прогнозування як прикладної дисципліни.
2. Розбіжність досліджень Policy science & Political sciences. Гіпотези у прикладних дослідженнях.
3. Прикладний політичний аналіз як професійна діяльність та інформаційно-аналітичний продукт. Замовники та виконавці ППА. Статусно-рольові функції аналітика.
4. Прикладний політичний аналіз інформаційних джерел. Типи джерел.
5. Доцільність використання контент-аналізу в ППА.
6. Доцільність використання моніторингу в ППА.
7. Доцільність і сутність когнітивних карт у політичному аналізі.
8. Аналіз конкретної ситуації (АКС). Типи політичних ситуацій та етапи її аналітики.
9. Політичне призначення SWOT-аналізу та доцільність його використання у вирішенні політичних ситуацій.
10. Групові методики ППА. Політична експертиза.
11. Політичний дизайн. Методи й методики дослідження політичного ринку (Аналіз розташування політичних сил; Аналіз ефективності державної влади).
12. Доцільність і сутність аудиту іміджу (брендовий аналіз).
13. Політичний дискурс: сутність, типи, рівні. Політичний дискурс як продукт фахової діяльності політичних аналітиків і консультантів.
14. Прикладний дискурс-аналіз (PDA) як методика ППА.
15. Основні категорії наукового прогнозування.
16. Моделювання соціально-політичних процесів. Методи й методики прогнозування соціально-політичних процесів.
17. Моделі життєвого циклу й доцільність їх використання у прикладному політичному аналізі й прогнозуванні.
18. Моделі хвильової динаміки, їх використання у прикладному політичному аналізі й прогнозуванні.
19. Синергетичні моделі в політичному прогнозуванні.
20. Лінійні й інноваційні процеси та їх прогнозування.
21. Стратегічна аналітика. Сценаріотехніка. Політичне планування. Процес прийняття політичних рішень. Політичні ризики.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Alexander J. Differentiation Theory and Social Change. Comparative and Historical Perspective. N. Y., 1990. P. 431.
2. Carley M. Rational Techniques in Policy Analysis. Heinemann Educational Books. L., 1980. P. 3–15.
3. Dunn W. Public Policy Analysis: An Introduction. Englewood Cliffs, 1994. P. 359–393.
4. Dahrendorf R. Class and Class Conflict in Industrial Society. Stanford, 1965. P. 213.
5. Eisenstadt S. N. Social Change, Differentiation and Evolution. Sociological Theory: A Book of Reading. L., 1976. P. 638.
6. Hastings A. Analysing Power Relations in Partnerships: Is There a Role for Discourse Analysis. *Urban Studies*. 1999. Vol. 36, № 1.
7. Pal L. Public Policy Analysis: An Introduction. Scarborough, 1992.
8. Patton C., Sawicki D. Basic Methods of Policy Analysis and Planning. Englewood Cliffs, 1986.
9. Weimer D., Vining A. Policy Analysis: Concepts and Practice. Englewood Cliffs, 1992.

Допоміжна література

1. Аналіз державної політики в Україні: навчальна дисципліна, сфера професійної діяльності, галузь прикладних досліджень: зб. документів і матеріалів. Національна академія державного управління при Президентові України. Центр дослідження адміністративної реформи / уклад. О. І. Кілієвич, В. В. Тертичка. Київ, 2004. 210 с.
2. Арабаджиєв Д. Ю. Фокус-групові політичні дослідження як метод громадського моніторингу виборів в Україні: досвід застосування. *Гілея: науковий вісник*. 2015. Вип. 101. С. 453–456.
3. Бокал В. М. Досвід проведення виборчих кампаній у зарубіжних країнах (на прикладі США). *Політичне життя*. Вінниця, 2016. Вип. 1–2. С. 108–113.
4. Зубрицька Д. Особливості комунікації кандидат–виборець на місцевих виборах у 2015 році. *Гілея: науковий вісник*. Київ, 2016. Вип. 105. С. 381–384.
5. Карпчук Н. П. Інформаційна культура спічрайтера. *Політичне життя*. 2018. Вип. 1. С. 97–101.
6. Куц Г. М. Сутність та основні характеристики політичного дискурсу. *Соціалізація особистості в сучасних соціокультурних контекстах: VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 15 трав. 2015 р.)*. Харків, 2015. С. 60–63.

7. Макаренко С. А. Аналітика, експертиза, прогнозування: монографія / С. А. Макаренко, М. М. Рижков, М. А. Ожеван та ін.; відп. ред. С. А. Макаренко. Київ: Наша культура і наука, 2003. 614 с.
8. Малиновський В. Стратегічне планування в державному управлінні. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2002. № 1. С. 43–50.
9. Палазова Т. Політичний аналіз та політичне прогнозування. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. Одеса, 2015. № 9. С. 205–214.
10. Петренко І. І. Основні види аналізу державної політики. *Вісник КНУ ім. Тараса Шевченка. Філософія. Політологія*. Київ, 2014. № 4(118). С. 40–43.
11. Рубанов В. В. Теорія та методологія політичної аналітики: монографія. Харків, 2012. 236 с.
12. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні: монографія. Київ, 2002. 750 с.
13. Тертичка В. Проблеми оцінювання результативності й ефективності в аналізі державної політики. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. Київ, 2002. № 1. С. 215–222.
14. Тинкован О. Проблеми розвитку недержавних дослідних організацій в Україні. *Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. праць*. Дніпропетровськ, 2001. Вип. 2. С. 104–109.
15. Тихомирова Є. Б. Корпоративні комунікації: посібник для студ. вищ. навч. закл. Луцьк, 2013. 216 с.
16. Тихомирова Є. Б. Паблік рилейшнз у глобалізованому світі: монографія. Київ, 2004. 489 с.
17. Тихомирова Є. Б., Постоловський С. Р. Конфліктологія та теорія переговорів: підручник. 2-ге вид., випр. Суми, 2008. 240 с.
18. Уколов В. Ф. Взаимодействие власти, бизнеса и общества. Киев, 2009. 622 с.
19. Політологічні та правничі студії суспільно-політичних процесів ХХ – початку ХХІ ст.: збірник наукових праць до ювілею доктора політичних наук професора В. П. Горбатенка / ред.-упоряд. С. Рудницький. Житомир, 2017. 249 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Дослідження Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва та соціологічної служби Центру Разумкова. URL: <http://dif.org.ua/article/reformi-v-ukraini-gromadska-dumka-naselennya>
2. Департамент громадської інформації ООН. URL: <http://www.un.org/ru/civilsociety/ngo/>
3. Європейський центр (European Centre). URL: <http://www.euro.centre.org/>

4. Президент України. URL: <http://www.president.gov.ua>
5. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
6. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
7. Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ». URL: <http://news.ukrinform.com>

Навчальне видання

Чальцева Олена Михайлівна
Швець Катерина Андріївна

**ПРИКЛАДНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ АНАЛІЗ І ПОЛІТИЧНЕ
ПРОГНОЗУВАННЯ. АНАЛІТИЧНІ ПРОДУКТИ ТА ПРОЄКТИ**

Методичні рекомендації для здобувачів
ОС «Магістр» спеціальності 061 Журналістика

Редактор О. А. Солдатова
Технічний редактор Т. О. Важеніна-Гопрак

Підписано до друку 26.12.2023.
Формат 60 × 84/16. Папір офсетний.
Друк – цифровий. Умовн. друк. арк. 1,62.
Тираж 30. Зам. 69.

Донецький національний університет імені Василя Стуса
21021, м. Вінниця, 600-річчя, 21
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру
серія ДК № 5945 від 15.01.2018